

KÜLÖNFÉLÉK

Olvasóinknak szives tudomására hozzuk, hogy folyóiratunk következő száma — a közbeeső nyári szünet miatt — a szept.—okt. füzettel egyidőben fog megjelenni.

Kaliforniai levél. *Kedves Vári!* Ön megkeresett, hogy írjak valami unitárius érdekességet az Ön folyóirata számára. Most feleletül örömmel írhatom a következő újságokat:

A kaliforniai Berkeley-ben levő unitárius papnevelő intézet május 6-án korondi Simén Dánielt dicsérettel teológiai magisterré avatta. Értekezésének címe volt: „A tudatalatti az újabb filozófiában és teológiában“. Simén úr 1928 októbere óta volt teol. hallgató Berkeley-ben és jelenleg szándékában van még egy évre Chicagoba menni a meadvillei teológiára tanulni és csak azután fog hazatérni Erdélybe.

A berkeley-i intézet épen most zárta be a huszonhetedik iskolai évet. Ez évben 29 tanuló volt beiratkozva, legnagyobb szám volt ez intézetünk eddigi történetében. Az intézet könyvtára, bátran elmondhatjuk, a világ összes könyvtárai közt első helyen áll az unitáriusok történetére vonatkozó anyag bőséges voltában és nagy számban található itt olyan művek, melyek az erdélyi és lengyel, valamint az angliai és amerikai unitárizmust tárgyalják.

Az intézet igazgatója, Dr. Earl M. Wilbur, egy évi szabadságot kapott, mit külföldi tanulmányokra fog fölhasználni. Úgy tervezi, hogy az unitárizmus történetére vonatkozó kutatásait, amiket hét évvel ezelőtt kezdett meg, tovább fogja folytatni Európában. Először Lengyelország és Hollandia könyvtáraiban fog kutatni s később el fog látogatni ismét Erdélybe, hol, ha a szükség úgy hozza magával, több hónapig is fog időzni. Ugy van, hogy ez útjára felesége és fia is el fogja kísérni. Dr. Wilbur az intézet igazgatói tisztéről, melyet megalapítása óta 27 éven át viselt, legutóbb lemondott és reméli, hogy ezentúl magát teljesen az intézet-

ben való tanításnak és tanulmányainak szentelheti, hogy az unitárius mozgalmakat egy terjedelmesebb műben ismertethesse.

Azt hiszem, a fent megírt dolgok érdekelni fogják.

Azon őszinte reményben, hogy később az év folyamán önnel megint találkozhatom, maradok őszinte híve: *Earl M. Wilbur.*

A világ vallásai. Francia és német világlapok újabb statisztikai kimutatást közölnek a föld lakosságának számáról s azoknak az egyes felekezetek közötti megoszlásáról. Földünk lakossága folytonosan gyarapodóban van s közeledik a kétezermillió felé — (1898,000 000). A keresztények száma: 710 millió; a buddhistáké: 300 millió; konfuciánus: 270 millió; hinduista: 240 millió; mohamedán 235 millió; a különféle pógány kultuszok követőinek száma 90 millió, míg a vallásfelekezeteken kívül élők száma 35 millió. A keresztények közül a görög-keleti egyházaknak a tagjai közé 124 millió lélek tartozik. A protestánsok száma közel 250 millió. Európában a katolikusok száma 184 millió és a protestánsoké 118 millió — ezzel szemben Amerikában a protestánsok száma 54 millió, míg a katolikusok száma csak 18 millió. Hatalmas emelkedést mutat a keresztények száma Ázsiában, ahol meghaladja a 44 milliót, amit főként a jól megszervezett térítéseknek tulajdonítanak. Ausztráliában 8 millió, Afrikában 5 millió keresztény él. Az ősi afrikai abessiniai keresztény egyház tagjainak száma 8 és fél millió. Európában majdnem 10 millió, Amerikában több, mint 3 millió a zsidóság száma, ezzel szemben a többi kontinensen elenyészően kevés zsidó lakik, így Ausztráliában csak 25.000. Amennyire hasonló statisztikai számításoknál az adatokban bizni lehet, úgy ezek meglehetősen szemléletes képet adnak a világ vallásainak elterjedéséről. Csak csöpp a tengerben az Erdélyben, Magyarországon, Angliában, Amerikában és a többi szétszórtan élő unitáriusok száma. De azért mi is vagyunk és akarunk is lenni! *F. J.*

Bethlen Gábor-szövetség, melynek célja a magyar protestánsok tömörítése, új tisztikarát nemrégén újraválasztotta Budapesten. Elnök: Pesthy Pál, nyug. miniszter; társelnökök: a magyarországi protestáns egyházkerületek püspökei, köztük Józán Miklós unitárius püspöki vikárius. Magyarország protestánsai egy felekezetközi társadalmi szervben tudnak egységes munkát kifejtetni, melynek jótékony hatása az egyházi élet számos mezején tapasztalható. A három protestáns egyház védőbástyájának kiépítésétől a nemzeti élet javulása is remélhető. *F. J.*

A szórványgondozás és a teológusok. A „Református Szemlé“-ben olvassuk, hogy 1930 nyarán 10 teológiai akadémiai hallgató, a rendes lelkészek utasítása és vezetése mellett nyári vakációja helyén, vagy ahhoz közeleső helyen, szórványgondozással foglalkozott, istentiszteleteket tartott, vasárnapi iskolát vezetett. Szórványgondozásunk ügyét nagyban emelné, ha lelkészeink a teológiai akadémia igazgatósága útján nyárára teológusokat kérnének ki, akik ott, ahol a nyári vakációt eltöltik, vagy annak közelében, szívesen elvállalnák egyes szórványoknak gondozását. Ez is egy mód volna arra nézve, hogy vajúdó szórványgondozásunk közelebb jusson a megvalósulás felé.

F. J.

A német tudományos világ most ünnepli dr. Theodor Wotschke prataui lelkész születésének hatvanadik évfordulóját. A reformáció századának szorgalmas bűvara s e korszak egyháztörténelmének felderítésén sokat fáradozott, A lengyel reformáció történetének legalaposabb németnyelvű ismerője s mint ilyen, sokat tett a lengyel antitrinitárius és szociniánus mozgalmak felkutatása és tisztázása érdekében. Számos rövidebb és hosszabb monográfiája mellett „Die Geschichte der Reformation in Polen“ és „Die Reformation in Pösender Lande“ c. munkái érdemelnek említést. A lengyelországi unitarizmus felderítése érdekében végzett munkásságának elismeréseképen, az Unitárius Irodalmi Társaság 1926-ban levelező tagjainak sorába választotta.

F. J.

Oroszország után Spanyolország. Az a vallásüldözés és templomrombolás, amely Oroszországot már régebbi idő óta izgalomban tartja s amely ellen a nyugati kereszténység több alkalommal felemelte tiltakozó szavát, újabban Spanyolországba dobta át tűzcsöváját. A forradalommal egyidőben, amelynek a spanyol királyi trón esett áldozatul, megjelent a kommunista terror, amely egyházellenes zavargásokat idézett elő. Nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is több kolostort, érseki palotát gyújtottak fel s a templomi képeket és kegyzsereket a lángokba dobták. A papok és apácák rémülten menekülnek a fékevesztett tömeg üldözése elől.

„Öregek és fiatalok.“ Ezen a címen egy jeles magyar író (Lőrinczy György) az alábbi megállapításokat teszi: „Csak eltorzult korszellelem vindikálhatja akár az ifjúság akár az öregség számára az alkotás jogát és képességét. Az alkotó erő nem függ sem az ifjúságtól sem az öregségtől. Ha egyáltalán különbséget tehetünk, az a különbség csak annyi lehet, hogy az ifjúság alkotásában az érzelmek, az öregségében a gondolatok igazsága és szépsége a fő-

hatóerő. De az előfeltétel lényege, vagyis az alkotó erő mindenkinél ugyanaz: a hivatottság ihlete vagyis a tehetség. A tehetségtelen művész hiába fiatal és a tehetséges soha sem öreg. Ez a törvény szabályozza a legnagyobb művészetet: az életművészetet.“

„Az ifjú lelkesedésre, tett- és akaratere, hitre és energiára, vagyis általában az ifjú aktivitásra épp oly szüksége van a világnak, mint arra a kritikai megfontolásra, mely minden eshetőséget a lelkiismeret mérlegére vet, mielőtt döntő elhatározásra jut. Arra az objektív életbölcseésre, amit az emberi lélekben csakis a tapasztalat teremthet meg az idő kedvezésével. Amely nem épít légvárakat s nem romokon vagy élőhalott árnyékokon akar új életet teremteni“.

„Az ifjúság tetterejének a hevét az öregkor nyugodt megfontoltsága fékezi és a tapasztaltság kipótolja a tapasztalatlanság hézagait. Ha nem így volna, akkor az emberiségnek soha sem volna nyugodalma, sohase élhetne normális életet, hanem örökös lázongásban, a forradalom örökös zűrzavarában és izgalmában pusztítaná még örökségét is, ahelyett, hogy azt a jövő számára gyarapítaná, ami hivatása, a végső, vagy talán egyetlen célja volna“.

A Vatikán és a Kvirinál. Ugy látszik, hogy az az összhang, melyet az új pápai állam megteremtése szült a pápa és az olasz király között, mely a lateráni szerződésben jutott volt kifejezésre, hamar felborult. Az egész országban a fascista mintára megindult kath. szervezkedésről mindinkább bebizonyult, hogy fascista-ellenes tendenciája van. Ezért az olasz kormány több alkalommal felhívta a Vatikán figyelmét arra, hogy ez a mozgalom a lateráni szerződés megszegése és kérte annak a betiltását; mert, amint Mussolini kifejezte, az olasz államot, bár ékesíti a kath. vallás, de Olaszország mégis első sorban fascista állam. De a Vatikán csak abban az esetben volt hajlandó a kath. szervezkedést megszüntetni, ha a kormány a teljes vallásszabadságról szóló 1923. évi törvényt megszünteti. Ezért a pápai és az olasz állam között a diplomáciai kapcsolat szünetel, sőt heves összeütközések voltak a katolikus szervezetek és fascisták között, amiért a kormány a kath. ifjúsági szervezeteket rendeletileg betiltotta.

Gyászhir. *Özv. nagyfalusi Fekete Gáborné sz. Fótosi Balogh Anna*, május 27-én, életének 78-ik, özvegységének 14-ik évében, visszaadta lelkét Teremtőjének. Néhai nagynevű főgondnokunknak volt hozzá mindenkben méltó felesége, aki nem üres külsőségekkel, hanem áldott jó lelkével, gyöngéd szivjósággal és nemes egyszerűségével építette az ő házat. Özvegysége utolsó éveit Désen, jó leányánál töltötte, ahol utólérte a halál. Földi maradványait Kolozsvárra szállították, ahol férje mellé helyezték örök nyugalomra. Két leánya és fia, dr. Fekete Sándor sepsiszentgyörgyi orvos mellett, számos unoka és dédunoka áldja emlékezetét.

Nyilvános nyugtázás

Nyilvános nyugtázás a Keresztény Magvetőre az utóbbi nyugtázás óta történt előfizetésről:

Ürmösi Károly (1931) 200, Székely Sándor (1930) 300, Dr. Bernáth Ágoston (1930 részlet) 250, (1931) 250, Székelykereszturi Főgimnáziumi Könyvtár (1931) 300, Bartha Miklós (1929—30) 600, Ébert András (1931) 300, Dr. Borsai Áron (1931) 300, Deák Ferenc (1930) 300 leu.

Tisztelettel kérem a hátralékok és az előfizetések befizetését.

Kolozsvárt, 1931. június hó 1.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

